

Ár 2012, föstudaginn 24. ágúst er fundur haldinn í úrskurðarnefnd um viðskipti við fjármálafyrirtæki.

Mætt eru: Haukur Guðmundsson, formaður, Geir Arnar Marelsson, Hildigunnur Hafsteinsdóttir, Jóhann Tómas Sigurðsson og Oddur Ólason.

Fyrir er tekið **mál nr. 51/2012**:

M
gegn
F

og kveðinn upp svohljóðandi

ú r s k u r ð u r :

I.

Málsmeðferð.

Málsaðilar eru M, hér eftir nefndur sóknaraðili, annars vegar og F, hér eftir nefndur varnaraðili, hins vegar.

Málið barst úrskurðarnefndinni 22. mars 2012, með kvörtun lögfræðings sóknaraðila, dagsettri 21. mars 2012. Með bréfi nefndarinnar, dagsettu 22. mars 2012, var kvörtunin send varnaraðila og honum gefinn kostur á að tjá sig um hana og skýra sjónarmið sín. Svör varnaraðila bárust með bréfi dagsettu 24. apríl 2012. Var bréfið sent sóknaraðila, með bréfi nefndarinnar, dagsettu 2. maí 2012, og honum gefinn kostur á að koma á framfæri athugasemdum sínum. Athugasemdir bárust með bréfi dagsettu 15. maí 2012.

Málið var tekið fyrir á fundi nefndarinnar 24. ágúst 2012.

II.

Málsatvik.

Þann 4. júní 2007 tókust A, og B, á hendur sjálfskuldarábyrgð in solidum nr. X, á yfirdrætti á reikningi nr. Y, að fjárhæð að hámarki kr. 3.000.000. Eftirfarandi kom fram á skjalinu um ábyrgðina: „*Staðfesting ábyrgðaraðila á því að hann óskar ekki eftir mati á greiðslugetu reikningseiganda, enda er heildarábyrgðarfjárhæð ábyrgðaraðila vegna reikningseiganda gagnvart F lægri en kr. 1.000.000,00 eða ábyrgðaraðili maki eða í sambúð með reikningseiganda.*“ Settu A og B upphafsstafi sína við umrædda yfirlýsingu. Þá var tekið fram að ábyrgðaraðilar hefðu kynnt sér efni upplýsingabæklings varnaraðila um persónuábyrgðir og reglur um gerð greiðslumats hjá reikningseiganda.

Þann 6. júní 2007 var skjalið „Niðurstöður greiðslumats“ dagsett. Þar kom fram að áætluð greiðslugeta M að teknu tilliti til skulda væri kr. 95.811 kr. á mánuði og eignastaða væri kr. -1.388.695. Þá kom fram að greiðandi og ábyrgðarmenn hefðu fengið afhent, kynnt sér og skilið mat á greiðslugetu greiðanda og samþykkt það sem fullnægjandi fyrir sig. Þeir höfðu einnig kynnt sér efni upplýsingabæklings varnaraðila um persónuábyrgðir og veðtryggingar þriðja aðila. Einnig skrifuðu

ábyrgðarmenn undir eftirfarandi yfirlýsingu: „*Þrátt fyrir að ofangreint greiðslumat gefi það til kynna að greiðandi getur ekki efnt skuldbindingar sínar, óskar ábyrgðarmaður eftir að lánið verði veitt engu að síður. Staðfestist það hér með.*“

Þann 29. janúar 2008 var gefin út sjálfskuldarábyrgð nr. Z vegna yfirdráttar á reikningi nr. Y. A og B, tókust á hendur sjálfskuldarábyrgð in solidum að hámarksfjárhæð kr. 1.500.000 á reikningnum. Eftirfarandi kom fram á skjalinu um ábyrgðina: „*Staðfesting ábyrgðaraðila á því að hann óskar ekki eftir mati á greiðslugetu reikningseiganda, enda er heildarábyrgðarfjárhæð ábyrgðaraðila vegna reikningseiganda gagnvart F lægri en kr. 1.000.000,00 eða ábyrgðaraðili maki eða í sambúð með reikningseiganda.*“ Settu A og B nöfn sín við umrædda yfirlýsingu.

Þann 23. apríl 2008 var skjalið „Niðurstöður greiðslumats“ undirritað. Þar kom fram að áætluð greiðslugeta M að teknu tilliti til skulda væri kr. 16.196 á mánuði. Eignastaða var kr. -5.328.538. Þá kom fram að greiðandi og ábyrgðarmenn hefðu fengið afhent, kynnt sér og skilið mat á greiðslugetu greiðanda og samþykkt það sem fullnægjandi fyrir sig. Þeir hefðu einnig kynnt sér efni upplýsingabæklings varnaraðila um persónuábyrgðir og veðtryggingar þriðja aðila.

Þann 10. ágúst 2009 var skuldabréf nr. Æ, að fjárhæð kr. 5.400.000, gefið út af sóknaraðila, A og B til varnaraðila.

Þann 6. apríl 2011 fór lögfræðingur A og B fram á það við varnaraðila að hann hætti öllum innheimtuaðgerðum vegna skuldabréfs nr. Æ og sjálfskuldarábyrgða nr. X og Z á hendur A og B. Þann 27. maí 2011 hafnaði varnaraðili kröfu A og B. Lögfræðingur A og B ítrekaði kröfuna þann 27. júlí 2011 og aftur 21. október 2011.

Sóknaraðili skaut málinu til nefndarinnar með kvörtun dagsettri 21. mars 2012.

III.

Umkvörtunarefni.

Sóknaraðili krefst þess að sjálfskuldarábyrgðir A og B, nr. X og Z verði felldar niður.

Kveður sóknaraðili varnaraðila ekki hafa staðið við skyldur sínar samkvæmt samkomulagi um notkun ábyrgða á skuldum einstaklinga þar sem ekki hafi verið framkvæmt greiðslumat á skuldara áður en ábyrgðarmenn hafi skrifað undir sem sjálfskuldarábyrgðaraðilar. Bendir sóknaraðili á að það sé yfirlýst markmið samkomulagsins að draga úr vægi ábyrgða einstaklinga og að lánveitingar verði miðaðar við greiðslugetu greiðanda og tryggingar hans. Með samkomulaginu séu settar meginreglur til verndar ábyrgðarmönnum í þeim tilvikum sem skuldaábyrgð er sett til tryggingar fjárhagslegri skuldbindingu. Vísar sóknaraðili til 36. gr. laga nr. 7/1936 um sammingsgerð, umboð og ógilda löggerninga máli sínu til stuðnings.

Bendir sóknaraðili á að greiðslumat hafi ekki verið framkvæmt fyrr en eftir að sjálfskuldarábyrgðaraðilarnir hafi gengist í sjálfskuldarábyrgð þann 4. júní 2007. Greiðslumatið hafi ekki verið framkvæmt fyrr en daginn eftir, þ.e. 5. júní 2007, og það ekki kynnt sjálfskuldarábyrgðaraðilum fyrr en 6. júní 2007, þ.e. þegar sjálfskuldarábyrgðaraðilar hafi verið búin að gangast í ábyrgð.

Vísar sóknaraðili til þess að varnaraðili sé og hafi verið aðili að samkomulagi um notkun ábyrgða á skuldum einstaklinga. Varnaraðila hafi verið fullkunnugt um það fortakslausu skilyrði samkomulagsins að framkvæma greiðslumat áður en ábyrgðarmaður gengst í ábyrgðina og hafi verið í lófa lagið að láta framkvæma

greiðslumat áður en skrifað hafi verið undir sjálfskuldarábyrgðina. Varnaraðili hafi hins vegar ekki gert það.

Sóknaraðili kveður varnaraðila hafa hafið harðar innheimtuaðgerðir gegn sjálfskuldarábyrgðaraðilunum þegar sóknaraðili hafi ekki náð að greiða þær þrjár milljónir sem hann hafi verið skuldari að skv. ábyrgð nr. X. Sjálfskuldarábyrgðaraðilarnir sem ekki séu lögfræðingar eða sérfræðingar í viðskiptum við fjármálafyrirtæki hafi staðið í þeirri trú að varnaraðili hafi verið að gera rétt og hafi því skrifað undir sem útgefendur skuldabréfs nr. Æ. Kveður sóknaraðili ábyrgðarmennina ekki hafa gert það hefði varnaraðili ekki beitt þau þvingunum og fengið þau til þess að trúa því að þau væru í ábyrgð fyrir þessari fjárhæð. Að sögn sóknaraðila er hann illa staddur fjárhagslega.

Sóknaraðili krefst þess að A og B verði þegar í stað leyst undan ábyrgðum sínum vegna skuldabréfs nr. Æ, enda hafi verið stofnað til þeirrar skuldbindingar með ólöglegum hætti.

IV.

Athugasemdir varnaraðila.

Varnaraðili krefst þess aðallega að kröfum sóknaraðila verði vísað frá. Til vara er þess krafist að kröfum sóknaraðila verði hafnað.

Varnaraðili byggir aðalkröfu sína í fyrsta lagi á því að lögfræðingur sóknaraðila leggi kvörtunina á hendur varnaraðila fram í nafni sóknaraðila en geri kröfur um niðurfellingu ábyrgða A og B. A og B séu ekki aðilar að málinu og beri því kröfugerð málsins ekki saman við aðild þess.

Í öðru lagi vísar varnaraðili til e-liðar 6. gr. samþykktar fyrir úrskurðarnefnd um viðskipti við fjármálafyrirtæki, þar sem málið sé svo óljóst og kröfur aðila ekki nægilega skýrar. Bendir varnaraðili á að í kvörtun komi m.a. fram í fjórða lið að krafist sé niðurfellingar sjálfskuldarábyrgða nr. X og Z í nafni A og B á grundvelli þess að greiðslumat hafi ekki verið framkvæmt en svo komi ný krafa fram í niðurlagi fimmta liðar þegar krafist sé að A og B verði leyst undan skuldabréfi nr. Æ en ekki sóknaraðili. Þarna sé verulegt ósamræmi sem geri varnaraðila erfitt fyrir að taka til varna til viðbótar við það sem áður hafi komið fram um aðild málsins.

Varnaraðili telur málatilbúnað sóknaraðila í heild sinni svo vanreifaðan að hann geri varnaraðila óhægt að grípa til varna, þá sé kvörtunin hvorki studd tilvísunum til laga né annarra réttarreglna. Lögfræðingur sóknaraðila vísi til samkomulags um notkun ábyrgða á skuldum einstaklinga en í því samhengi þyki varnaraðila rétt að benda á að samkomulagið sé samantekt verklagsreglna sem settar hafi verið til að draga úr vægi ábyrgðarskuldbindinga við lánveitingar. Samkomulagið hafi hvorki lagagildi né feli það í sér ófrávíkjanlegar formreglur sem sjálfkrafa hafi þær afleiðingar að ógilda beri ábyrgðaryfirlýsingu hafi samkomulaginu ekki verið fylgt til hlítar. Vísar varnaraðili til þess að það sé afstaða bankans að meta þurfi allar aðstæður við lánveitingu, samning aðila og önnur atriði sem geti varpað ljósi á það hvort ógilda beri lánsveð sóknaraðila og þá í samræmi við 36. gr. laga nr. 7/1936 um samningsgerð, umboð og ógilda löggerninga sem sé sú lagastoð sem byggja verði á í slíku máli. Lögfræðingur sóknaraðila hafi hvorki vísað til né fært rök fyrir að atvik hafi verið með þeim hætti að falli undir 36. gr. laga nr. 7/1936.

Til stuðnings varakröfu sinni vísar varnaraðili til þess að alfarið hafi verið farið að lögum við útgáfu sjálfskuldarábyrgðanna og við útgáfu skuldabréfsins. Skuldbindingar A og B á grundvelli ábyrgðaryfirlýsinganna og skuldabréfsins hafi

falið í sér bindandi loforð gagnvart varnaraðila og sönnunarbyrði um að loforð þeirra sé ógilt eða ólögmaett hvíli á þeim. Varnaraðili mótmælir sérstaklega að kröfur sem gerðar séu í samkomulaginu hafi ekki verið uppfylltar þegar A og B hafi gengist í ábyrgð fyrir sóknaraðila með útgáfu sjálfskuldarábyrgðanna. Óumdeilt sé að mat á greiðslugetu sóknaraðila hafi verið framkvæmt við útgáfu sjálfskuldarábyrgðanna, sbr. 3. gr. samkomulagsins og að ábyrgðarmönnum hafi verið kynnt niðurstaða matsins og hafi þau staðfest niðurstöðurnar með undirritun sinni.

Áréttar varnaraðili í þessu samhengi það sem fyrr er rakið varðandi aðalkröfuna, þ.e. að samkomulagið hafi hvorki lagagildi né feli það í sér ófrávíkjanlegar formreglur sem sjálfkrafa hafi þær afleiðingar að ógilda beri ábyrgðaryfirlýsingu hafi samkomulaginu ekki verið fylgt til hlítar. Meta þurfi allar aðstæður við lánveitingu og þá sérstaklega með tilliti til 36. gr. laga nr. 7/1936. Vísar varnaraðili á dóm Hæstaréttar í máli nr. 116/2010 máli sínu til stuðnings.

Varnaraðili mótmælir því að það hafi áhrif á skuldbindingargildi sjálfskuldarábyrgðaryfirlýsingar þótt greiðslumat sé kynnt ábyrgðarmanni tveimur dögum eftir að hann hafi undirritað sjálfskuldarábyrgð nema hann geri sérstakan fyrirvara um það. Það eigi ekki við í þessu máli, enda hafi A og B óskað sérstaklega eftir því að það yrði ekki framkvæmt. Þegar niðurstöður matsins hafi legið fyrir hafi þau ekki gert athugasemdir við niðurstöðurnar aðrar en að þau hafi lýst því sérstaklega yfir að þau gerðu sér grein fyrir því að niðurstöður matsins bentu til þess að sóknaraðili gæti ekki staðið við skuldbindingar sínar og að þau gengjust engu að síður í ábyrgð fyrir hann. Skilyrði samkomulagsins hafi því verið uppfyllt við útgáfu sjálfskuldarábyrgðarinnar.

Varðandi síðari ábyrgðaryfirlýsinguna bendir varnaraðili á að þar hafi einnig verið framkvæmt greiðslumat sbr. 3. gr. samkomulagsins og hafi niðurstaða matsins verið jákvæð. Niðurstaðan hafi verið kynnt ábyrgðaraðilunum og hafi þau staðfest það með undirritun sinni, sbr. 4. gr.

Varnaraðili hafnar því að bankinn hafi brotið gegn ákvæðum samkomulagsins við útgáfu ábyrgðaryfirlýsinganna og bendir sérstaklega á að ábyrgðarmennirnir hafi í báðum tilvikum óskað sérstaklega eftir því að greiðslumat yrði ekki framkvæmt og því ljóst að það hafi ekki verið ákvörðunarástæða ábyrgðaraðilanna að greiðslumat yrði framkvæmt.

Vísar varnaraðili til þess að A og B hafi leitað til kærða ásamt sóknaraðila og óskað eftir því að gefa út skuldabréf til greiðslu yfirdráttarskuldarinnar. Varnaraðili hafi orðið við þeirri beiðni. Varnaraðili hafnar þeim alvarlegu ásökunum lögfræðings sóknaraðila um að starfsmenn varnaraðila hafi beitt A og B þvingunum til þess að gefa út skuldabréfið og að innheimtuaðgerðir hafi verið með öðrum hætti en lög geri ráð fyrir. Lögfræðingur sóknaraðila hafi ekki fært sönnur fyrir þessum ásökunum eða gögn þeim til stuðnings. Varnaraðili hafi komið til móts við óskir A, B og sóknaraðila þegar þau hafi leitað til bankans til að reyna að leysa úr þeim vanda sem þau hafi verið komin í.

V.

Niðurstaða.

Sóknaraðili krefst þess annars vegar að sjálfskuldarábyrgðir A og B vegna ábyrgða nr. X og Z, á yfirdrætti reiknings sóknaraðila nr. Y verði felldar niður og hins vegar að A og B verði leyst undan ábyrgðum sínum vegna skuldabréfs nr. Æ. Ekki verður séð að sóknaraðili hafi lögvarða hagsmuni af því að fá ábyrgðir A og B felldar

niður, sbr. úrskurð úrskurðarnefndar um viðskipti við fjármálafyrirtæki nr. 28/2012 og verður því ekki hjá því komist að vísa kröfu sóknaraðila frá úrskurðarnefndinni. Verður krafa af þessu tagi að stafa frá ábyrgðarmanninum sjálfum til að komast að.

Ú r s k u r ð a r o r ð:

Kröfu sóknaraðila, M, á hendur varnaraðila, F, er vísað frá.

Reykjavík, 24. ágúst 2012.

Haukur Guðmundsson

Geir Arnar Marelsson

Jóhann Tómas Sigurðsson

Hildigunnur Hafsteinsdóttir

Oddur Ólason